

JUNGTYŠ

**PENKTOJI TARPDALYKINĖ
MOKSLINĖ-PRAKTIKINĖ
JAUNIMO TYRĖJŲ
KONFERENCIJA**

**JUNGTYŠ:
KĄ GALIME
PADARYTI
KARTU?**

2020

ORGANIZATORIAI:

Klaipėdos universitetas
Vilniaus universitetas
Mykolo Romerio Universitetas
Vytauto Didžiojo universitetas
Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija
Lietuvos socialinių tyrimų centras
Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
Lietuvos jaunimo organizacijų taryba
Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra
Klaipėdos miesto savivaldybė
Klaipėdos Jaunimo organizacijų asociacija „Apskritasis stalas“

KONFERENCIJOS MOKSLINIS ORGANIZACINIS KOMITETAS:

Doc. dr. Jolita Buzaitytė-Kašalynienė, Vilniaus universitetas (komiteto pirmininkė)
Doc. dr. Liutauras Kraniauskas, Klaipėdos universitetas
Prof. dr. Odeta Merfeldaitė, Mykolo Romerio universitetas
Doc. dr. Andrius Stasiukynas, Mykolo Romerio universitetas
Doc. dr. Gintarė Vazonienė, Vytauto Didžiojo universitetas, Žemės ūkio akademija
Doc. dr. Jolita Greblikaitė, Vytauto Didžiojo universitetas, Žemės ūkio akademija
Doc. dr. Jūratė Imbrasaitė, Vytauto Didžiojo universitetas
Prof. dr. Laima Okunevičiūtė Neverauskienė, Lietuvos socialinių tyrimų centras
Doc. dr. Audronė Petrauskaitė, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija
Dokt. Justina Garbauskaitė-Jakimovska, Vilniaus universitetas
Dokt. Laura Alčiauskaitė, Vytauto Didžiojo universitetas
Jonas Laniauskas, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
Aistė Valadkienė, Klaipėdos miesto savivaldybė

KONFERENCIJOS SEKRETORIATAS:

Irma Radavičiūtė, Klaipėdos Jaunimo organizacijų asociacija „Apskritasis stalas“
Darius Grigaliūnas, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

ISBN: 978-9955-531-67-8

ISBN 978-9955-531-67-8

9 789955 531678

PENKTOJI TARPDALYKINĖ
MOKSLINĖ-PRAKTINĖ JAUNIMO
TYRĖJŲ KONFERENCIJA

**JUNGTYS: KĄ GALIME
PADARYTI KARTU?**

PRANEŠIMŲ SANTRAUKŲ LEIDINYS

2020 m. spalio 16 d.

Klaipėda

JUNGTYS

ĮŽANGOS ŽODIS ARBA VIETOJE ĮVADO

Jaunimo tyrėjų konferencijos vyksta kas dvejus metus nuo 2012 metų. Mokslinio komiteto branduolį sudaro Jaunimo tyrėjų tinklo, kuruojamo Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, nariai. Pagal nusistovėjusią tradiciją Konferencijos šeimininko vaidmens imasi skirtingi universitetai, šiais metais jo ėmėsi Klaipėdos universitetas. O prie mokslinio-organizacinio komiteto prisidėjo Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos, Klaipėdos miesto savivaldybės ir Klaipėdos Jaunimo organizacijų asociacijos „Apskritasis stalas“ atstovai.

Taip dažnai pabrėžiame tai, kuo jauni žmonės yra išskirtiniai, tirdami reiškinius gilinamės į juos iš skirtingų mokslų perspektyvų, tačiau šį kartą kvietėme ieškoti jungčių. Kvietėme atsiremti į tai, kas jungia jaunimo tyrėjus ir praktikus, tyrėjus ir jaunimo politikos kūrėjus bei įgyvendintojus; sociologus ir psichologus, socialinius darbuotojus ir filosofus, edukologus ir politikus.

Ieškojome jungčių tarp jaunimo ir vietos bendruomenių, jaunimo įsitraukimo (dalyvavimo) ir atsakomybės didinimo. Tarp intencijos ir realaus veikimo: to ką kalbame ir ką, kaip darome. Tarp virtualaus ir gyvo bendravimo. Tarp ugdytojo ir ugdytinio; jaunuolio ir jaunimo darbuotojo. Tarp mūsų noro įtraukti jaunuolius į visuomenei reikšmingas veiklas ir jų pasipriešinimo. Tarp globalių problemų ir jų lokalių sprendimų. Tarp fizinio lokalumo ir virtualaus globalumo.

Konferencijoje siekėme pristatyti įvairių sričių mokslinius jaunimo tyrimus, plėtoti tarpdalykinį mokslinį diskursą jaunimo tyrimų temomis ir megzti mokslininkų, jaunimo politiką formuojančių bei su jaunimu dirbančių praktikų dialogą.

Plenarinėse sesijose aptarėme jaunimo kompetencijų ugdymo klausimus, jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo Estijoje patirtį ir rezultatus, Lietuvos jaunimo politinio (ne)raštingumo problemą. Paralelinių sesijų pristatymai ir diskusijos vyko keturiomis pagrindinėmis temomis: jaunimo ugdymo(si) prielaidas: ugdytojus, ugdytinius ir santykius tarp jų; Lietuvos jaunimo situaciją (portretą): delinkvenciją, dalyvumą, užimtumą, verslumą; jaunimo politikos įgyvendinimo priemonės: verslumą, inovacijas, savanorystę, organizacijų vystymą; jaunimo integracijos veiksniai: sveikata, studijas, darbą.

Konferencija liudija ilgametį ir tęstinį mokslininkų, pilietinės visuomenės ir valdžios atstovų bendradarbiavimą, siekiant mokslo žinojimą taikyti socialinei plėtrai, užtikrinant faktais ir žiniomis grįstus jaunimo politikos sprendimus.

Konferencijos mokslinio-organizacinio komiteto vardu

Doc. dr. JOLITA BUZAITYTĖ-KAŠALYNIENĖ

TURINYS

ĮŽANGOS ŽODIS ARBA VIETOJE ĮVADO	5
KONFERENCIJOS PROGRAMA	9
A STRATEGIC APPROACH TO DEVELOPING AND USING YOUTHS' SKILLS / Ben Game	13
YOUTH GUARANTEE IN ESTONIA – AN EXAMPLE OF CROSS-SECTORAL YOUTH POLICY / Marti Taru	14
POLITIKOS ATEITIS NERAŠTINGO JAUNIMO RANKOSE? / Jaroslav Dvorak / Gabrielė Burbulytė-Tsiskarishvili,	15
SANTYKIS SU AUTORITETU SAVANORYSTĖJE – TARP PASIMETIMO IR PASITIKĖJIMO / Neringa Kurapkaitienė	16
UGDYTOJO TAPSMAS / Justina Garbauskaitė-Jakimovska	17
VAIKŲ GLOBOS NAMUOSE GYVENANČIŲ PAAUGLIŲ TAPATUMO FORMAVIMASIS, DALYVAUJANT SOCIALIAI AKTYVIOJE VEIKLOJE / Aušra Navikaitė	18
PAAUGLIŲ TAPATUMO FORMAVIMASIS ŠEIMOS IR MOKYKLOS KONTEKSTE / Rasa Erentaitė	19
ENGAGING SENIORS AND YOUTH IN COMMUNITY DEVELOPMENT / Stanislav Karmyšov	21
INNOVATION AND EUROPEAN YOUTH WORK IN COVID19 ERA / Theo Gavrielides	23
NEPILNAMEČIŲ DELINKVENCIJOS APRAIŠKOS IR TENDENCIJOS LIETUVOJE LYGINAMUOJU ASPEKTU / Gintautas Sakalauskas / Jolita Buzaitytė-Kašalynienė / Birutė Švedaitė-Sakalauskė / Vaidas Kalpokas	24
NEPILNAMEČIŲ NUSIKALSTAMUMO RAIDOS POKYČIAI KLAIPĖDOS MIESTE (1995 – 2019 M.) LIETUVOS NEPILNAMEČIŲ JUSTICIJOS REFORMŲ KONTEKSTE / Arūnas Acus	26
JAUNIMO GEROVĖS YPATUMAI LIETUVOJE / Gintarė Vaznonienė	28
JAUNIMO UŽIMTUMO IR VERSLUMO TENDENCIJOS LIETUVOJE / Prof. dr. Laima Okunevičiūtė Neverauskienė / Dr. Liutauras Labanauskas	30
AR JAUNI ŽMONĖS AKTYVŪS? JAUNIMO POLITINIO DALYVAVIMO KONFIGURACIJOS LIETUVOJE / Jūratė Imbrasaitė	32

JAUNIMO SAVANORYSTĖS VYSTYMAS IR JUNGTYŠ: VALSTYBĖ-ORGANIZACIJA-JAUNAS ŽMOGUS / Andrius Stasiukynas / Aušra Šukvietienė / Justinas Staliūnas	33
SOCIALINIS VERSLAS KAIP JAUNIMO UŽIMTUMO IR VERSLUMO KRYPTIS / Irena Blaževičė / prof. dr. Laima Okunevičiūtė Neverauskienė	35
JAUNŲJŲ ŪKININKŲ GALIMYBĖS: INOVATYVIŲ BIOVERSLŲ VYSTYMAS / Judita Astrovienė / Jolita Greblikaitė	38
ORGANIZACIJŲ VYSTYMAS IR ORGANIZACINIS MOKYMASIS LIETUVOS JAUNIMO ORGANIZACIJŲ KONTEKSTE / Rasa Paurytė	40
BALTIJOS ŠALIŲ JAUNIMO POLITIKOS IR SOCIALINIŲ PROBLEMŲ DISKURSAS EUROPOS SOLIDARUMO KONTEKSTE / Elvyra Acienė / Alona Rauckienė-Michaelsson	41
PIETŲ BALTIJOS REGIONO JAUNIMO (16-19 m.) SITUACIJA IR ATEITIES LŪKESČIAI / Giedrė Strakšienė	43
STUDIJOS IR KARJERA: JAUNIMO STUDIJŲ PASIRINKIMĄ LEMIANTYS VEIKSNIAI / Odeta Merfeldaitė / Valdonė Indrašienė / Asta Railienė / Irena Žemaitaitė / Violeta Jegelevičienė	44
JAUNŲ ASMENŲ IMIGRACIJOS Į LIETUVĄ TENDENCIJOS: COVID-19 IŠŠŪKIAI EDUKACINIAIS TIKSLAIS Į LIETUVĄ ATVYKUSIŲ ASMENŲ INTEGRACIJAI / Indrė Kirelienė	46
YOUNG PEOPLE WITH DISABILITIES: HOW IMPORTANT ARE THE EDUCATIONAL LEVEL AND OCCUPATION TO QUALITY OF THEIR LIVES? / Laura Alčiauskaitė	47
BIOMEDICINOS STUDENTAI IR PSICHIKOS SVEIKATA / Livija Sadauskaitė / Auksė Ramaškevičiūtė	49

JUNGTYS

KONFERENCIJOS PROGRAMA

10.00 – 10.30

KONFERENCIJOS ATIDARYMAS.

Moderuoja doc. dr. Liutauras Kraniauskas, Klaipėdos universitetas

SVEIKINIMAI

Prof. dr. Artūras Razbadauskas Klaipėdos universiteto Rektorius

Eitvydas Bingelis Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos viceministras.

Vytautas Grubliauskas Klaipėdos miesto meras

10.30 – 12.00

PLENARINĖ SESIJA.

Moderuoja doc. dr. Jolita Buzaitytė-Kašalynienė, Vilniaus universitetas

01 A strategic approach to developing and using youths' skills,

Ben Game, Policy Analyst, National Skills Strategy team, OECD Centre for Skills

02 Youth Guarantee in Estonia – an Example of Cross-Sectoral Youth Policy,

Marti Taru, expert of youth policy, Tallinn University

03 Politikos ateitis neraštingo jaunimo rankose? prof. dr. Jaroslav Dvorak,

lekt. Gabrielė Burbulytė-Tsiskarishvili, Klaipėdos universitetas

---

13.00 – 14.50

PARALELINĖ SESIJA 1:

Jaunimo ugdymo(si) sąlygos: ugdytojas, ugdytinis ir santykis tarp jų: moderuoja dokt. Justina Garbauskaitė Jakimovska, Vilniaus universitetas

04 Santykis su autoritetu savanorystėje – tarp pasimetimo ir pasitikėjimo,

lekt. dr. Neringa Kurapkaitienė, Mykolo Romerio universitetas

05 Ugdytojo tapšmas, lekt. dokt. Justina Garbauskaitė-Jakimovska, Vilniaus universitetas

06 Vaikų globos namuose gyvenančių paauglių tapatumo formavimasis,

dalyvaujant socialiai aktyvioje veikloje, *Aušra Navikaitė, Edukologijos magistrantė, socialinė pedagogė, asociacija „Laimės kampelis“*

07 Paauglių tapatumo formavimasis šeimos ir mokyklos kontekste,

doc. dr. Rasa Erentaitė, Kauno technologijos universitetas

08 Engaging Seniors and Youth in Community Development,
Stanislav Karmyšov, Otilija Ruseckaitė asociacija „Aktyvus Jaunimas“

09 Innovation and European Youth Work in COVID19 Era,
prof. dr. Theo Gavrielides, rapporteur of European Youth Academy

---

13.00 – 14.30

PARALELINĖ SESIJA 2:

Jaunimo situacija (portretas) Lietuvoje: delinkvencija, dalyvumas, užimtumas, verslumas: moderuoja

prof. dr. Laima Okunevičiūtė Neverauskienė, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Lietuvos socialinių tyrimų centras

10 Nepilnamečių delinkvencijos apraiškos ir tendencijos Lietuvoje lyginamuoju aspektu,
doc. dr. Gintautas Sakalauskas, doc. dr. Jolita Buzaitytė-Kašalynienė, doc. dr. Birutė Švedaitė-Sakalauskė, dokt. Vaidas Kalpokas, Vilniaus universitetas

11 Nepilnamečių nusikalstamumo raidos pokyčiai Klaipėdos mieste (1995–2019 m.) Lietuvos nepilnamečių justicijos reformų kontekste, *prof. dr. Arūnas Acus, Socialinių pokyčių tyrimo centras, Klaipėdos universitetas*

12 Jaunimo gerovės ypatumai Lietuvoje, *doc. dr. Gintarė Vaznonienė, Vytauto Didžiojo universitetas*

13 Jaunimo užimtumo ir verslumo tendencijos Lietuvoje,
prof. dr. Laima Okunevičiūtė Neverauskienė, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Lietuvos socialinių tyrimų centras, dr. Liutauras Labanauskas, Lietuvos socialinių tyrimų centras

14 Ar jauni žmonės aktyvūs? Jaunimo politinio dalyvavimo konfigūracijos Lietuvoje?
Doc. dr. Jūratė Imbrasaitė, Vytauto Didžiojo universitetas

14.50 – 16.20

PARALELINĖ SESIJA 3:

Jaunimo politikos įgyvendinimo priemonės: verslumas, inovacijos, savanorystė, organizacijų vystymas: moderuoja
prof. dr. Andrius Stasiukynas, Mykolo Romerio universitetas

15 Jaunimo savanorystės vystymas ir jungtys: valstybė-organizacija-jaunas žmogus,
prof. dr. Andrius Stasiukynas, dr. Aušra Šukvietienė, Justinas Staliūnas, Mykolo Romerio universitetas

16 Socialinis verslas kaip jaunimo užimtumo ir verslumo kryptis,
Irena Blaževičė, Lietuvos socialinių tyrimų centras, prof. dr. Laima Okunevičiūtė Neverauskienė, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Lietuvos socialinių tyrimų centras

- 17 Jaunųjų ūkininkų galimybės: inovatyvių bioverslų vystymas,**
Judita Astrovienė, dr. Jolita Greblikaitė, Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademija
- 18 Organizacijų vystymas ir organizacinis mokymasis lietuvių jaunimo organizacijų kontekste,** *Rasa Paurytė, Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra*
- 19 Jaunimo politikos įgyvendinimo diskursas Europos solidarumo kontekste Baltijos regione,**
prof. dr. Elvyra Acienė, doc. dr. Alona Rauckienė- Michaelsson, Klaipėdos universitetas

---

14.50 – 16.20

PARALELINĖ SESIJA 4:

Jaunimo integracijos veiksniai: sveikata, studijos, darbas:

moderuoja prof. dr. Odeta Merfeldaitė, Mykolo Romerio universitetas

- 20 Pietų Baltijos regiono jaunimo (16-19 m.) situacija ir ateities lūkesčiai,**
m. d. dr. Giedrė Strakšienė, Klaipėdos universitetas
- 21 Studijos ir karjera: jaunimo studijų pasirinkimą lemiantys veiksniai,**
*prof. dr. Odeta Merfeldaitė, prof. dr. Valdonė Indrašienė, doc. dr. Asta Railienė,
prof. dr. Irena Žemaitaitytė, doc. dr. Violeta Jegelevičienė, Mykolo Romerio universitetas*
- 22 Jaunų asmenų imigracijos į Lietuvą tendencijos: COVID-19 iššūkiai edukaciniais tikslais
į Lietuvą atvykusių asmenų integracijai,** *dokt. Indrė Kirelienė, Lietuvos Socialinių tyrimų centras*
- 23 Young People with Disabilities: How Important are the Educational Level and Occupation
for the Quality of Their Lives?** *PhD student Laura Alčiauskaitė, Vytautas Magnus University*
- 24 Biomedicinos studentai ir psichikos sveikata,** *Livija Sadauskaitė, Auksė Ramaškevičiūtė,
Lietuvos Medicinos Studentų Asociacija.*

16.30 – 17.30

PANELINĖ DISKUSIJA:

COVID-19 pamokos jaunimo politikai ir darbui su jaunimu,

moderuoja doc. dr. Jolita Buzaitytė-Kašalynienė, Vilniaus universitetas

Diskusijos dalyviai:

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos viceministras **Eitvydas Bingelis**

Klaipėdos universiteto Socialinių pokyčių studijų centro direktorius

doc. dr. Liutauras Kraniauskas

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos vyriausiasis patarėjas

Deividas Petrolevičius

Mykolo Romerio universiteto lektorė **dr. Neringa Kurapkaitienė**

JUNGTYS

A STRATEGIC APPROACH TO DEVELOPING AND USING YOUTHS' SKILLS

BEN GAME, Policy Analyst, National Skills Strategy team,
OECD Centre for Skills

The purpose of the presentation will be to share some of the Organisation for Economic Co-operation and Development's (OECD) insights into youths' skills, and lessons from OECD's experience working with countries to take a strategic approach to youths' skills policies. How can policy makers and other stakeholders create the conditions for youths to develop and use their skills to their potential?

The presentation will define what the OECD means by youths' skills, proposing a broad definition of cognitive, socio-emotional and technical skills. It will provide some evidence on the importance of youths' skills for economic and social well-being, particularly as measured by the Programme for International Student Assessment (PISA) and Survey of Adult Skills (Programme for the International Assessment of Adult Competencies (PIAAC)). It will provide some internationally comparable evidence on youths' skill levels and trends, and overview some of the key policy directions taken by OECD countries.

The presentation will then switch gears and overview the OECD's approach to working with countries to improve skills policies for youth, through Skills Strategy projects. Reflecting the project's views about necessary conditions for successful skills policies, this will cover the importance of connecting diverse skills policies and working together through a whole-of-government approach, stakeholder engagement, high-quality learning and skills information, and co-ordinated and well-targeted financing.

Finally, the presenter will summarise some of the key lessons emerging from the Skills Strategy approach to youths' skills, and suggest areas for further improvement and exploration.

Keywords: skills, comparative analysis, whole-of-government, stakeholder engagement

YOUTH GUARANTEE IN ESTONIA – AN EXAMPLE OF CROSS-SECTORAL YOUTH POLICY

MARTI TARU, MA, sociology, Tallinn University, marti.taru@tlu.ee

Research problem. An important feature of youth policy in Europe is its cross-sectoral nature. The European Youth Strategy spells it out as *cross-sectoral cooperation between youth and other policy areas, building on existing governance mechanisms*. Here, cross-sectoral is referring actually to cross-ministerial cooperation not as much to cooperation between the societal sectors. Youth policy in Europe has a relatively short history, European Union started moving toward more coherent policy action with adoption of the White paper on youth in 2001. Until now, there are not many examples of cross-sectoral, or cross-ministerial, youth policy interventions.

Research purpose is to give an overview and analyse an example of a policy intervention targeting young people that carries a significant cross-sectoral component: the implementation of the Youth Guarantee recommendation in Estonia. The YG is implemented using a mix of eight interventions, by three main policy actors: The Ministry of Social Affairs, Employment Department, which coordinates implementation; Estonian Unemployment Insurance Fund; The Ministry of Education and Research, Youth Affairs Department and the Estonian Youth Work Centre.

Research methodology Analysis is based on data collected using: policy documents, statistical data, interviews with officials and beneficiaries.

Research results. Analysis of implementation of Youth Guarantee initiative in Estonia shows that policy makers chose to rely on tested measures as seven measures had been running long before the launch of the YG in Estonia and only one was developed specifically for the YG (YG support system). Implementation of the YG in Estonia has been cross-ministerial and possibly also –sectoral from its start as representatives of two ministries as well as of the EUIF and youth were involved in designing the policy mix. Representatives of different sectors have been involved in evaluation and management of the YG. Research also revealed development of grass-roots level professional networks between different organisations, ministries and sectors.

Keywords: youth policy, Youth Guarantee, youth and public policy.

POLITIKOS ATEITIS NERAŠTINGO JAUNIMO RANKOSE?

JAROSLAV DVORAK, socialinių mokslų daktaras, Klaipėdos universitetas

GABRIELĖ BURBULYTĖ-TSISKARISHVILI, socialinių mokslų daktarė,
Klaipėdos universitetas

Politinio raštingumo tyrimai pasaulyje atliekami gana skirtingais formatais. Mes pasirinkome testo formos variantą – tai reiškia, kad jaunimui buvo pateikti įvairaus sudėtingumo ir skirtingas politikos sritis apimantys klausimai su vienu teisingu ir keliais neteisingais atsakymų variantais bei galimybe pasirinkti sąžiningą atsakymo variantą „nežinau“. Politinis raštingumas skirstomas į tris pagrindinius lygmenis – tai aukštas, vidutinis ir žemas. Taip pat, visada yra tikimybė, kad tyrimas gali atskleisti ir dar vieną, t. y. politinio neraštingumo, variantą.

Tyrimas atskleidė, kad jaunimo politinį raštingumą galima vertinti kaip vidutinišką. Tačiau šis bendras vaizdas neturėtų labai džiuginti, kadangi klausimai buvo skirtingo lygmens ir apie skirtingas politikos sritis. Jaunimas gana gerai išmano (yra aukštas politinio raštingumo lygmuo) bendruosius einamuosius dalykus (kaip, pvz., kas yra Ministras Pirmininkas, kokie yra Lietuvos santykiai su NATO ar ką rinksime šių metų spalio 11 d.). Vaizdžiai išsireiškus, „politinis popsas“ jaunimui yra žinomas. Jaunimas tik vidutiniškai išmano politinės teorijos pagrindus (pvz., kas laikytina politine opozicija ar kuri ideologija pasisako už minimalų valstybės kišimąsi į ekonominius santykius). Deja, bet Lietuvos politinės sistemos žinių (pvz., Seimo vaidmuo biudžeto formavimo procese ar kas vykdo teisėkūrą Lietuvoje) lygis yra žemas, o vietos savivaldos srityje (pvz., kiek savivaldybių yra Lietuvoje ar kas sudaro savivaldos vykdomąją instituciją) jaunimas yra visiškai neraštingas.

Raktiniai žodžiai: jaunimas, politinis raštingumas.

SANTYKIS SU AUTORITETU SAVANORYSTĖJE – TARP PASIMETIMO IR PASITIKĖJIMO

NERINGA KURAPKAITIENĖ, socialinių mokslų daktarė,
Mykolo Romerio universitetas, neringa.kurapkaitiene@gmail.com

Pranešimo mokslinė problema – Atlikti tyrimai savanorystės lauke atkreipia dėmesį, jog savanorystė yra paveikus mokymosi laukas patiems savanoriams. Tačiau analizuojant jaunų suaugusiųjų mokymąsi savanorystėje lieka atviras klausimas, dėka ko vienų jaunuolių mokymasis atveria jiems reikšmingas gyvenimo perspektyvas, kitų tarsi lieka nepaliestas. Atliekant Interpretacinės analizės tyrimą apie jaunų suaugusiųjų mokymosi patirtis savanorystėje atskleidžiau, jog viena reikšmingų patirčių – santykis su autoritetu savanorystės metu.

Pranešimo tikslas – Pristatyti interpretacinės fenomenologinės analizės tyrime analizuotas savanorių mokymosi patirtis santykiu su autoritetu.

Tyrimo metodologija – Interpretacinė fenomenologinė analizė, J. Smith metodologijos kūrėjas.

Tyrimo rezultatai/ižvalgos – Patirdami pasitikėjimo ir pripažinimo santykį su laisvai pasirinktu autoritetu tyrimo dalyviai išgyveno savęs ir veiklos prasmę bei atsivėrė naujoms patirtims ir iššūkiams. Pasitikėjimą autoritetu tyrimo dalyviai įvardijo kaip vieną esminių mokymosi galimybių savanoriaujant.

Kurdami pasitikėjimo santykį su laisvai pasirinktu autoritetu, tyrimo dalyviai mokėsi padėti kitam ir sau išgyvendami egzistencinį sunkumą.

Neatrandant pasitikėjimo santykio nė su vienu kitu, savanorystė tyrimo dalyviams apsiribojo nuotykiomis, eksperimentais su savimi ir nusivylimu. Taigi kai nėra pasitikėjimo ir pripažinimo santykio, mokymasis savanorystėje, kaip ir ji pati, liko neįmanomas savo esme – pagalba gali netekti prasmės, egzistencija gali virsti tik *paviršutiniškai laiminga*.

Tyrimo dalyvių santykis su pagalbą gaunančiu asmeniu, kai nebuvo pasitikėjimo ir pripažinimo santykio su pasirinktu autoritetu, įstūmė juos į egzistencinį beprasmybės išgyvenimą, kuris jaunam suaugusiajam liko kaip nesuvokta patirtis, kurios *geriau visai nebūtų buvę*.

Raktiniai žodžiai: Jaunimo savanorystė, mokymasis savanorystėje, laisvai pasirinktas autoritetas.

Literatūra

Smith, J. A., Flowers, P., Larkin, M. (2009). *Interpretative Phenomenological Analysis. Theory, Methods and Research*. Sage publication (reprinted in 2012).

UGDYTOJO TAPSMAS

JUSTINA GARBAUSKAITĖ-JAKIMOVSKA, doktorantė, Vilniaus universitetas,
justina.garbauskaite-jakimovska@fsf.vu.lt

Pranešimo mokslinė problema – Jaunimo neformalusis ugdymas žingsnis po žingsnio, tyrimas po tyrimo tampa vis labiau pažinus, aprašytas ir reglamentuojamas. Visgi taip pat gausu yra ir pilkųjų zonų, kuriose vienareikšmiškų atsakymų nėra, o veikimo trajektorijos yra neaiškios, nevienodos, nuolat kintančios. Viena iš tokių sričių yra ugdytojų neformaliajame ugdyme veikla, kompetencijos, pa(si)rengimas, ir karjeros plėtra bei identiteto formavimasis. David Cole (2015) rašo, kad nomadiški ugdytojai į lauką ateina iš išorės ir pradeda veikti tuomet, kai gauna bendruomenės patvirtinimą. Visgi toks paaiškinimas nėra pakankamai išsamus siekiant atsakyti į klausimą, kas gali būti ugdytojais, o kas – ne? Kaip jais galima tapti? Ką reiškia ugdyti neformaliajame ugdyme?

Pranešimo tikslas – pristatyti nebaigtines jaunimo neformaliojo ugdymo lauke vykstančias ugdytojų transformacijas, pasitelkiant Gilles Deleuze'o ir Felix Guattari'o filosofijos siūlomas idėjas, kurios atveria galimybę neformalųjį ugdymą priimti kaip netvarkingą, nesisteminę reiškinį, neišskiriant pranašesnių ar mažiau pranašių veiklų, veikėjų, aplinkų ar formų.

Tyrimui pasirinkta kokybinė tyrimo metodologija. Su Lietuvoje ir Europoje dirbančiais mokymų vadovais ir kitais ugdytojais 2016-2019 metais buvo atliekami giluminiai interviu, kurie analizuojami pagal kokybinės turinio analizės principus ir interpretuojami post-struktūralistinės ugdymo filosofijos perspektyvoje.

Tyrimo įžvalgos: pritaikant prancūzų filosofų Gilles Deleuze'o ir Felix'o Guattari konceptus, į neformalųjį ugdymą bei jo veikėjus pažvelgta kaip į dinamiškus tapsmų procesus, kurie atsiskleisdami padeda suprasti ugdymo(si) praktikas. 3 ryškiausios asmens dinamikos kryptys yra šios:

- Besimokančiojo tapsmas – tai procesas, kurį išgyvena besimokantysis neformaliojo būdu, kaip juos veikia taikomos praktikos, sutikti ugdytojai, kaip pradedama domėtis mokymusi, prisiimama atsakomybė už savo ir kitų tobulėjimą;
- Ugdytojo tapsmas – vykstantis kartu su besimokančiojo tapsmu – tarp susidomėjimo ugdymu, savo mokymosi kelio (ne)planavimo, paradigmos internalizavimo, tiesioginio darbo ugdant;
- Tapsmas neformaliojo ugdymu – neformalusis ugdymas nėra tai, kas užrašyta dokumentuose (ar beveik neužrašyta), o tai, kas yra kalbama ir daroma tų, kurie tai dirba. Kaip procesas, kurį siekiant suprasti ir juo patikėti, reikia jį gyventi, jausti, mąstyti.

Raktiniai žodžiai: ugdytojas, neformalusis ugdymas, tapsmas, post-struktūralizmas.

Literatūra

Cole, D. R. (2015). Inter-collapse Educational Nomadology for a Future Generation. *Deleuze and Guattari. Politics and Education: for people yet to come*. Carlin, M., Wallin J. (sud.) New York: Bloomsbury Academic.

VAIKŲ GLOBOS NAMUOSE GYVENANČIŲ PAAUGLIŲ TAPATUMO FORMAVIMASIS, DALYVAUJANT SOCIALIAI AKTYVIOJE VEIKLOJE

AUŠRA NAVIKAITĖ, Edukologijos magistrantė, ausra615@gmail.com

Pranešimo mokslinė problema – vaikų globos namuose gyvenančių paauglių tapatumo formavimosi procesas gali būti sudėtingesnis nei tų, kurie gyvena šeimose su tėvais. Tapatumo formavimosi procesas paauglystėje yra ypač svarbus, nes šiuo metu savasis tapatumas reiškia ir savojo Aš ateities vaizdo kūrimą, vyksta tolesnė suaugusiojo raida, formuojasi požiūriai, vertybinės nuostatos, elgsena. Darbe keliamas probleminis klausimas – kaip dalyvavimas socialiai aktyvioje veikloje gali padėti vaikų globos namuose gyvenantiems paaugliams formuoti savo tapatumą?

Pranešimo tikslas – atskleisti, kaip dalyvavimas socialiai aktyvioje veikloje gali padėti vaikų globos namuose gyvenantiems paaugliams formuoti savo tapatumą.

Tyrimo metodologija – teoriškai išanalizavus vaikų globos namuose gyvenančių paauglių tapatumo formavimosi veiksnius bei dalyvavimo socialiai aktyvioje veikloje reikšmę vaikų globos namuose gyvenančių paauglių tapatumo formavimuisi, atliktas kokybinis tyrimas. Iš dalies struktūruoto interviu metodu, apklausti 7 respondentai, dalyvavę mentorystės programoje „Bičiuliai“.

Tyrimo rezultatai/išvalgos. Tyrimo rezultatai parodė, kad socialiai aktyvi veikla yra reikšminga vaikų globos namuose gyvenančių paauglių tapatumo formavimuisi. Ji padeda atrasti save, suvokti, kad bendras tobulėjimas su ugdytiniu skatina asmeninius pasiekimus. Paaugliai ir jų globojami vaikai atranda naujų pomėgių, išmoksta įdomiai ir prasmingai praleisti laisvalaikį. Taip pat jie įgyja daugiau pasitikėjimo savimi, nebijo priimti sprendimų, planuoja savo ateitį. Stabilesni ir geresni tampa santykiškai su bendraamžiais, darbuotojais. Jaunuoliai įgyja naujų savybių: atsakomybės jausmą, mokėjimą bendrauti, ramybę, atkaklumą, laiko planavimą, drąsą, empatiją.

Tyrimo rezultatai reikšmingi tyrėjams, vaikų globos įstaigoms, socialiniams darbuotojams ir pedagogams, siekiantiems tyrinėti arba praktinėje veikloje taikyti socialiai aktyvią veiklą (savanorystę, mentorystę), kaip reikšmingą paauglių tapatumo formavimosi priemonę.

Raktiniai žodžiai: tapatumo formavimasis, paaugliai, vaikų globos namai, socialiai aktyvi veikla, mentorystė.

PAAUGLIŲ TAPATUMO FORMAVIMASIS ŠEIMOS IR MOKYKLOS KONTEKSTE

RASA ERENTAITĖ, psichologijos mokslų daktarė, Kauno technologijos universitetas, rasa.erentaite@ktu.lt

Pranešimo mokslinė problema. Šiandieniniai paaugliai gyvena sparčiai besikeičiančiomis, gilėjančios socio-ekonominės atskirties sąlygomis, kurios iš kiekvieno reikalauja greito prisitaikymo, bet ne kiekvienam užtikrina palankiausias raidos sąlygas. Šiame kontekste ypač svarbu suprasti, kaip šeimos ir mokyklos aplinkos susiję su paauglių asmenybinių resursų formavimusi, ypač su motyvacijos ir savireguliacijos mechanizmais, kurie įgalina realizuoti savo potencialą, įveikti struktūrines kliūtis ir kreipti savo gyvenimą norima linkme. Vienas tokių savireguliacinių mechanizmų yra asmens tapatumas, kuris apibrėžiamas kaip savasties ir jos tęstinumo jausmas, kylantis iš asmeniškai prasmingų vertybių, tikslų ir gyvenimo krypčių identifikavimo ir integravimo (Adams & Marshall, 1996). Asmens tapatumo formavimasis laikomas pagrindiniu raidos iššūkiu paauglystėje. Kyla klausimas, kaip skirtingose šeimos ir mokyklos aplinkose esantys paaugliai sprendžia su tapatumu susijusius klausimus ir dilemas.

Pranešimo tikslas. Pranešimo tikslas yra apžvelgti paauglių tapatumo formavimosi ypatumus atsižvelgiant į šeimos ir mokyklos konteksto aspektus.

Tyrimo metodologija. Pranešime remiamasi šiuo metu atliekamo tęstinio tyrimo „Tikslų laboratorija“ (dalyvauja 1268 paaugliai, kurių amžius 14 - 16 m.) bei ankstesnių tapatumo tyrimų su Lietuvos paaugliais rezultatais.

Tyrimo rezultatai/ižvalgos. Tiek šeimos, tiek mokyklos konteksto aspektai susiję su tuo, kaip paaugliai sprendžia asmeninio tapatumo klausimus. Šeimos kontekste svarbūs tėvų-vaikų santykiai, bet taip pat ir šeimos ekonominis bei kultūrinis kapitalas - palaikantis tėvų santykis su paaugliu, geresnė materialinė padėtis šeimoje bei didesnis dėmesys kultūrinėms-socialinėms veikloms susijęs su aktyviu, autonomišku, racionaliu tapatumo klausimų nagrinėjimu paauglystėje (Erentaitė & Vosylis, 2020). Mokyklos kontekste aktyvų paauglių tapatumo formavimąsi palaiko aktyvaus įsitraukimo į mokymąsi skatinimas bei emocinio perdegimo mokykloje prevencija (Erentaitė et al., 2018). Bendrai tyrimų rezultatai rodo, jog siekiant geriau pasirūpinti paaugliais tiek šeimoje, tiek mokykloje svarbu palikti pakankamai erdvės ir kurti palaikančią aplinką paauglio tapatumo klausimų sprendimui.

Raktiniai žodžiai: paauglystė, asmens tapatumo formavimasis, raidos kontekstai.

Literatūra

Adams, G. R., & Marshall, S. K. (1996). A developmental social psychology of identity: Understanding the person-in-context. *Journal of Adolescence*, *19*, 429–442.

Erentaitė, R., & Vosylis, R. (2020, September). *The links between family economic and cultural capital and adolescent identity processing styles*. Paper presented at the 17th conference of the European Association for Research on Adolescence (EARA2020).

Erentaitė, R., Vosylis, R., Gabrielavičiūtė, I., & Raižienė, S. (2018). How does School Experience Relate to Adolescent Identity Formation Over Time? Cross-Lagged Associations between School Engagement, School Burnout and Identity Processing Styles. *Journal of Youth and Adolescence* *47*, 760–774.

ENGAGING SENIORS AND YOUTH IN COMMUNITY DEVELOPMENT

STANISLAV KARMYŠOV, asociacija „Aktyvus Jaunimas“ stan@activeyouth.lt

Scientific problem. Around one fifth of the European Union (EU) citizens are considered elderly (aged 65 years or more). Lots of them feel lonely and are forced to cope with psychological problems. Not to mention, that growing elderly population is a strain on welfare systems. Thus, one of the challenges the EU faces today is how to adapt to this demographic trend.

These days the world is undergoing marked changes in its demography. Long-lasting ageing of the population is considerably changing societies all around the globe. Demographic ageing leads to a lot of multifaceted consequences for a sustainable and healthy development of societies. The continuously growing numbers of older people both in Lithuania and in Europe require diverse social, economic and cultural changes which are vital in order to secure further gradual development of the country.

The main reasons why Lithuanian seniors face acute social problems are related to health, living conditions, losing important people, lack of education, the character of a person and society's attitude to the elderly. The research has shown that youth has negative stereotypes and attitudes toward older people.

The aim of the presentation is to present results of the research which has been carried out among youth and seniors in Lithuania to identify: (1) existing best seniors' inclusion practices, (2) most acute social problems related to the seniors' exclusion, (3) ideas on how to best engage seniors and youth. The aim of the research was to develop intergenerational and educational programs that seek to address aging myths and increase contact between youth and older adults as ways to improve attitudes amongst youth in order to bridge the generation gap.

Research methods. The method of the current analysis is based on a qualitative-quantitative approach. In order to find out the most acute social problems related to seniors' exclusion, a questionnaire was designed and distributed among Lithuanian citizens. In total, 158 respondents answered this survey, 54 % of whom were young people and youth/social workers and 46 % senior citizens.

Results. The continuously growing numbers of older people in Lithuania require diverse social, economic and cultural changes which are vital in order to secure further gradual development of the country.

The research has shown that in order to merge the gap between two generations there is a need to organize various activities which can bring youths and seniors together and both groups expressed high interest to take part in social inclusion activities that bring youths and seniors together. When asked to specify what kind of youth-senior activities would be the most interesting, young people and senior citizens shared similar views. Top 3 activities in both the age groups are leisure (e.g. events, concerts, exhibitions, conferences etc.), arts and crafts (e.g. drawing, painting, handcraft etc.), and volunteering.

In general, social inclusion activities for bringing youths and seniors together in Lithuania are regarded as a positive thing. However, since the number of people who have never participated in such activities is rather big, it is no surprise why some people, both young and old, are a little bit skeptical about these activities. Therefore, youth-senior activities should be highly promoted and made available for everyone so that every person has a chance to participate in social inclusion events and only after that decide whether they would like to try them again or not.

Keywords: ageing, inclusion, generational gap.

INNOVATION AND EUROPEAN YOUTH WORK IN COVID19 ERA

THEO GAVRIELIDES, PhD, rapporteur of European Youth Academy

In the post COVID19 era, youth work is needed more than ever. Putting the health implications of the virus aside, its socio-economic impact can only be compared to that of World War II. Young people are affected the most, while we all striving to adapt to new models of work, relationships and way of living. While the need for youth work is unquestionable, what is less obvious is the shape and forms it will take to respond to young peoples' needs. Once again, the concept of "innovation" surfaces. What is innovation in youth work, and why is it important? Can this be identified and replicated for best practice? Is it possible to talk about innovation in the European context when our localities and thus needs are so diverse? This paper uses some of the evidences that the author collected while acting as the Rapporteur for the European Academic on Youth Work (EAYW) that was held on 21-24 May 2019, Kranjska Gora, Slovenia. The evidence is combined with some critical thinking put in the context of the COVID19 realities.

Keywords: youth work, COVID-19, innovation.

NEPILNAMEČIŲ DELINKVENCIJOS APRAIŠKOS IR TENDENCIJOS LIETUVOJE LYGINAMUOJU ASPEKTU

GINTAUTAS SAKALAIŠKAS, socialinių mokslų daktaras,
Vilniaus universitetas, gintautas.sakalauskas@tf.vu.lt

JOLITA BUZAITYTĖ-KAŠALYNIENĖ, socialinių mokslų daktarė.,
Vilniaus universitetas, jolita.buzaityte-kasalyniene@fsf.vu.lt

BIRUTĖ ŠVEDAITĖ-SAKALAIŠKĖ, socialinių mokslų daktarė,
Vilniaus universitetas, birute.svedaite-sakalauske@fsf.vu.lt

VAIDAS KALPOKAS, doktorantas, Vilniaus universitetas,
vaidas.kalpokas@fsf.vu.lt

Pranešimo problema – Nepilnamečių delinkvencijos apraiškos dažnai sukelia reakcijas medijose, kuriose jų vertinimas retai atspindi šio reiškinių kompleksškumą, veiksmingų priemonių taikymo galimybes. Neretai nepilnamečių delinkvencija lyginama tarp šalių, dažniausiai bandant parodyti, koks „blogas“ yra mūsų jaunimas ir kaip prastai įvairūs jo elgsenos aspektai atrodo kitų šalių kontekste. Nors toks palyginimas metodologiškai nėra paprastas, o jo rezultatai dažniausiai nebūna vienareikšmiai – įvairūs nepilnamečių deviacijos apraiškų vertinimo kriterijai leidžia didesnę dėmesį kreipti į vienus arba kitus rodiklius – esamos (dažniausiai – blogos) padėties konstatavimas ne tik formuoja neadekvatų jaunimo įvaizdį, bet ir tampa pagrindu politiniams sprendimams.

Pranešimo tikslas – remiantis registruotais statistiniais duomenimis, taip pat jaunimo apklausų rezultatais, pristatyti nepilnamečių delinkvencijos apraiškų tendencijas Lietuvoje, taip pat palyginti jas su tendencijomis kitose Europos šalyse. Pranešimas yra sudėtinė jo autorių 2020–2022 m. atliekamo mokslininkų grupės tyrimų projekto „Reakcijos į nepilnamečių delinkvenciją ir jų pasekmės Lietuvoje: nuo žiniasklaidos kuriamo ažiotažo iki profesionalaus veikimo“, kurį finansuoja Lietuvos mokslo taryba, dalis.

Tyrimo metodologija: pranešime pristatomi statistiniai registruotos nepilnamečių delinkvencijos rodikliai Lietuvoje ir kitose Europos šalyse, taip pat trijų pagrindinių naujausių lyginamųjų jaunimo apklausų rezultatai: *Health Behaviour in School-aged Children (HBSC)*, pradėtas 1982 m. ir reguliariai atliekamas, jame dalyvauja beveik visos Europos šalys; *International Self-Reported De-*

linquency Study (ISR), pradėtas 1992 m. ir reguliariai atliekamas, jame pastaraisiais metais dalyvauja beveik 60 pasaulio šalių; *European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD)*, pradėtas 1995 m. ir reguliariai atliekamas, jame pastaraisiais metais dalyvauja 35 Europos šalys.

Preliminarūs tyrimo rezultatai rodo, kad nepilnamečių delinkvencijos rodikliai ir jų dinamika Lietuvoje nėra išskirtinė, palyginus su kitomis Europos šalimis, išskyrus smurtinį elgesį – pagal jį Lietuva dažniausiai atsiduria kitų Sovietų Sąjungos sudėtyje buvusių šalių kaimynystėje, gerokai nutolusioje nuo Europos Sąjungos šalių vidurkių, tai verčia kelti prielaidas dėl vis dar didelės totalitarinės – istorinės, politinės ir kultūrinės – praeities įtakos šiuolaikinei nepilnamečių delinkvencijai.

Raktiniai žodžiai: nepilnamečių delinkvencija, lyginamieji tyrimai, medijos, profesionalus darbas su jaunimu.

NEPILNAMEČIŲ NUSIKALSTAMUMO RAIDOS POKYČIAI KLAIPĖDOS MIESTE (1995 – 2019 M.) LIETUVOS NEPILNAMEČIŲ JUSTICIJOS REFORMŲ KONTEKSTE

ARŪNAS ACUS, filosofijos mokslų daktaras, Socialinių pokyčių tyrimo centras,
Klaipėdos universitetas, arunasacus@gmail.com

Pranešimo mokslinė problema. Pranešime pristatoma nepilnamečių nusikaltimų mažėjimo tendencija Klaipėdoje 1995-2019 metų laikotarpyje. Klaipėdos miestas pasirinktas kaip empirinė iliustracija, leidžianti ne tik sufokusuotai parodyti socialinį reiškinį, bet ir identifikuoti galimas platesnės interpretacijos ar priežastinio aiškinimo kryptis. Šiame pranešime atskleidžiama nepilnamečių nusikalstamumo Klaipėdos mieste dinamika, įvertinant statistines, sociologines, teisines prieigas ir socialinių pokyčių visuomenėje iššūkius. Nepilnamečių nusikalstamumo fenomeno supratimas projektuojasi į jaunimo politikos strategijas.

Pranešimo tikslas. Atskleisti nepilnamečių nusikalstamumo raidos pokyčius Klaipėdos mieste (1995-2019 m.) Lietuvos nepilnamečių justicijos reformų kontekste.

Tyrimo metodologija. Pranešimo metodologinės prieigos grindžiamos 4 hipotetinėmis nepilnamečių nusikalstamumo mažėjimo prielaidomis (nepilnamečių delinkvencijai įtakos turi asmens biologinis ir socialinis brendimo procesas; absoliučiai priešinga hipotezė - pasibaigus brendimo procesui nutrūksta ir delinkventinio elgesio apraiškos; nepilnamečių nusikalstamumo sąsajos su socialiai silpnomis šeimomis; grįžimas prie K. Mannheimo idėjos apie visuomenės elito ir jaunuomenės sandorį).

Šios hipotezės buvo grindžiamos kriminologijos ir sociologijos teorijomis (Čikagos delinkventinių subkultūrų teorijos, kurios aiškina amžiaus ir nusikalstamos elgsenos sąsajas, C. R. Shaw ir H. D. McKay (1942) tyrinėjimai, atskleidžiantys tiesioginius ryšius tarp miesto bendruomenių silpnėjimo ir nepilnamečių delinkvencijos lygio; E. Sutherland'o (1947) diferencinių ryšių teoriją; R. Merton'o (1957 [1938]) anomijos teorija).

Pranešimo metodologinis kontekstas - Lietuvos nepilnamečių justicijos reformų analizė.

Tyrimo įžvalgos. Pristatomo pranešime tyrimo analizė leidžia teigti, kad nepilnamečių nusikalstamumo Klaipėdos mieste mastai mažėja, jis „švelnėja“ ir „nejaunėja“, nors, remiantis vyraujančiomis kriminologinėmis prognozėmis, turėtų būti atvirkščiai. Paradoksalu, kad Klaipėdos mieste,

kuriame ilgą laiką bendro nusikalstamumo rodikliai gerokai lenkė šalies rodiklius, nepilnamečių kriminalinių nusikalstamų veikų skaičius net nesiekia Lietuvos vidurkio. Įvertinant nepilnamečių nusikalstamumą socialinės problemos kontekste ir teisinius pokyčius nepilnamečių justicijos srityje, kaip galimas nepilnamečių nusikalstamumo mažėjimo prielaidas, turime pripažinti, kad jaunimo nusikalstamumo dinamikos negalima paaiškinti, remiantis tik lokaliais veiksniais ar pasirinkto atvejo unikalumu. Todėl keliamos hipotezės pasitvirtino tik iš dalies. Šios įžvalgos provokuoja tyrimų jaunimo nusikalstamumo srityje tęstinumą.

Raktiniai žodžiai: nepilnamečių nusikalstamumas, nusikalstamumo dinamika, nepilnamečių justicijos reforma.

Literatūra

Acus, A., Beteika, L., Kraniauskas, L., Spiriajevas, E. (2018). Nusikaltimai Klaipėdoje 1990–2010 m.: erdvės, slinktys, struktūros. Klaipėda: KU leidykla.

Beck, U. (2012). Risk Society. Towards a New Modernity. London: Sage Publications.

Sakalauskas, G., Nikartas S., Ūselė, L., Zaksaitė, S. (2009). Nepilnamečių justiciją reglamentuojančių teisės aktų įvertinimas. Vilnius: Teisės institutas.

Ūselė, L. (2014). Nepilnamečių justiciją reglamentuojančių teisės aktų darba: procesiniai aspektai. *Teisės problemos*, Nr.4 (86), p. 68–96.

JAUNIMO GEROVĖS YPATUMAI LIETUVOJE

GINTARĖ VAZNONIENĖ, socialinių mokslų daktarė,
Vytauto Didžiojo universitetas, gintare.vaznoniene@vdu.lt

Pranešimo mokslinė problema. Jaunimo gerovės tyrimai dar nepakankamai išplėtoti tyrimų sritis Lietuvoje – ypač tai akivaizdu, kai kalbame apie jaunimo gerovę teritoriniu aspektu. Gerovės tyrimai Lietuvoje pagal socialines grupes yra mažai specializuoti, dažniau gerovės samprata diskutuojama koncepciniame lygmenyje arba nemažai dėmesio skiriama gerovės vertinimui susijusiam su įvairių grupių sveikata (Staškutė, 2014; Nuo geresnės..., 2018), todėl jaunimo kaip išskirtinės visuomenės grupės gerovės suvokimas yra svarbu tiek mokslininkams, tiek praktikams, politikams. Be to jaunimo gerovės vertinimai svarbūs ir dėl to, kad jie sąlyginai parodo ne tik tam tikrus dabartinio gyvenimo aspektus, problemas, bet išryškina ir ateities lūkesčius.

Kaip teigiama literatūroje (Antinienė, Lekavičienė, 2017; Burvytė, 2018; Jaunimo..., 2019), jaunimo gerovė dažnai yra lemiamas skirtingos aplinkos ir gyvenimo sąlygų, socialinių ryšių, todėl jaunimas linkęs akcentuoti skirtingus gerovės ir pasitenkinimo gyvenimu aspektus, kurie grindžiami įvairiais emociniais patyrimais. Tačiau pastebėtina, kad praktiškai sunku rasti tyrimų rezultatų, kurie būtų skirti atskleisti, kaip skirtingose vietovėse (kaime, mieste, rajone ir pan.) gyvenantis jaunimas vertina savo gerovę. Taigi formuluojant **mokslinę problemą** siekiama atsakyti į klausimą: kokie yra jaunimo Lietuvoje gerovės ypatumai bei kaip jie skiriasi teritoriniu požiūriu.

Pranešimo tikslas – pristatyti jaunimo Lietuvoje gerovės ypatumus. **Tyrimo objektas** – jaunimo gerovė.

Tyrimo metodologija. Jaunimo gerovės vertinimui Lietuvoje naudojami Europos socialinio tyrimo (EST) 9 bangos duomenys. Tyrimo pagrindą sudaro jaunimo subjektyvus savo gerovės suvokimas, t. y., kaip patys jauni žmonės vertina savo gyvenimą. Tikslinė tyrimo grupė – jauni žmonės, kurių amžius pagal Lietuvoje galiojančius įstatymus yra nuo 14 iki 29 metų. Taikyti bendramoksliniai tyrimo metodai: lyginamoji analizė, statistinė analizė, grafinis vaizdavimas.

Tyrimo rezultatai/įžvalgos. Tyrimo rezultatai atskleidžia, kad skirtingų jaunimo grupių gerovės vertinimas nėra labai aukštas, o teritoriniai skirtumai taip pat nėra dideli. Galima daryti prielaidą, kad skirtingos jaunimo grupės savo gerovę suvokia ir ją vertina remiantis įvairiais veiksniais, kurie gali būti labai įvairūs. Kadangi jaunimo grupę apskritai sudaro pakankamai skirtingą patirtį sukaupę asmenys, todėl manytina, kad šios srities tyrimai yra vertingi, nes gali suteikti naudingos informacijos apie tai, kas daro jauno žmogaus gyvenimą gera/blogą, ar kaip esami vertinimai gali paveikti ateities gerovės vertinimus.

Raktiniai žodžiai: jaunimas, gerovė, teritoriniai skirtumai.

Literatūra

Antinienė, D., Lekavičienė, R. 2017. Psychological and physical well-being of Lithuanian youth: Relation to emotional intelligence. *Medicina*, <http://dx.doi.org/10.1016/j.medici.2017.05.008>

Burvytė, S. 2018. Žmogaus socialinio gyvenimo kokybės įsivertinimo ir vaikystės potyrių sąsajos. *Socialinis ugdymas*. T. 48, Nr. 1, p. 50–69.

Jaunimo gerovės tyrimas: apklausos rezultatai 2018. 2019. ERASMUS+ Strateginės partnerystės projektas jaunimo srityje. Prieiga internete: http://ziburio-fondas.lt/wp-content/uploads/sites/5/2019/07/National-study-report_Lithuania.pdf

Nuo geresnės sveikatos į gerovę ar nuo gerovės į geresnę sveikatą? 2018. *Visuomenės sveikata*. 1(80), p. 5-10.

Staškutė, I. 2014. Su sveikata susijusios gyvenimo kokybės samprata, stebėsenos ir vertinimo metodai bei reikšmė sveikatos politikoje. *Sveikatos politika ir valdymas*. 1(6) p. 7–19.

JAUNIMO UŽIMTUMO IR VERSLUMO TENDENCIJOS LIETUVOJE

Prof. dr. LAIMA OKUNEVIČIŪTĖ NEVERAUSKIENĖ, Lietuvos socialinių tyrimų centras, Vilniaus Gedimino technikos universitetas,
Laima.Okuneviciute@dsti.lt

Dr. LIUTAURAS LABANAUSKAS, Lietuvos socialinių tyrimų centras,
Liutauras.Labanauskas@gmail.com

Pranešimo (straipsnio) tikslas – pristatyti jaunimo užimtumo ir verslumo sričių apžvalgą ir kviečiama diskutuoti, kurios priemonės Lietuvoje yra efektyvios bei kurie gerosios praktikos (remiantis užsienio šalių patirtimi) pavyzdžiai yra sektini.

Tyrimo metodologija

Atliekant tyrimą naudoti kiekybiniai tyrimo metodai, pirminių ir antrinių duomenų analizė, kokybinė dokumentų turinio analizė, lyginamoji analizė, ekspertinis vertinimas.

Tyrimo rezultatai/ižvalgos

Nors jaunimas Lietuvoje ir Europoje susiduria su panašiais iššūkiais ir problemomis, o jauniems asmenims ES valstybės siūlo įvairių priemonių užimtumo ir verslumo, savanorystės, pilietiškumo ir pilietinio dalyvavimo, socialinės įtraukties, švietimo ir mokymosi bei kitose srityse, tačiau lyginamoji analizė atskleidžia ir nemažų skirtumų tarp šalių. Jaunimo užimtumas ir verslumas išlieka prioritetų sąrašė tose ES valstybėse narėse, kuriose jaunimo nedarbo lygis yra aukštas (pvz. Kipre, Graikijoje, Portugalijoje), ir tai yra ES socialinės sanglaudos kliūtys, tuo tarpu Lietuvoje stebimas didelis socialinis atotrūkis tarp kvalifikuoto ir nekvalifikuoto jaunimo. Daugelyje Europos Sąjungos šalių yra jaunimo užimtumo, savanoriškos veiklos, pameistrystės ar verslumo programos, kurios siūlo tradicines kovas su jaunimo nedarbu ir socialinės atskirties problemomis priemonės. Neabejotinai, verslumas daro ekonomiką konkurencingesnę, jaunimo verslumo ugdymas yra efektyvus būdas prisidėti prie užimtumo, prisitaikyti prie kintančių rinkos sąlygų ir ekonominės situacijos, nes jaunimas – jauni lyderiai yra pagrindinis tokio vystymosi mechanizmas. Apibendrinant galima teigti, kad šiuolaikinėje ekonomikoje verslumas tampa viena iš pagrindinių kategorijų, padedančių sėkmingai integruotis ir dalyvauti aktyvioje darbo rinkoje. Pažymėtina, jog pasaulio verslumo stebėjimo (GEM) tyrimo rezultatai atskleidžia glaudų ryšį tarp įvertintų verslumo įgūdžių ir bendrojo ankstyvojo verslumo stadijos rodiklių, kuris parodo švietimo svarbą plėtojant verslumo gebėjimus.

Pranešime siekiama pristatyti svarbiausius gerosios praktikos pavyzdžius Lietuvoje ir ES. Atliekant analizę remiamasi Youth Wiki projekto rezultatais bei projekto įgyvendinimo metu surinkta kokybine informacija apie jaunimo užimtumą ir verslumą Lietuvoje ir Europoje, šios srities reformų ir politikos kryptių tendencijas. Pranešime naudojant tarptautinio lyginamojo tyrimo duomenis, lyginami Europos šalių jaunimo užimtumo ir verslumo priemonių bei iniciatyvų kokybės užtikrinimo mechanizmai.

Europos Komisijos Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomosios įstaigos inicijuotame tarptautiniame projekte Youth Wiki dalyvauja visos ES šalys narės ir asocijuotos šalys, kurios pagal Europos Komisijos nustatytus reikalavimus ir parengtas metodines gaires, kaupia ir sistemina duomenis, atlieka teisės aktų, vykdomų reformų analizę ir vertinimą, organizuoja ir atlieka kiekybinius ir kokybinius tyrimus, analizuoja ir vertina situaciją jaunimo politikos ir integracijos srityje, analizuoja jaunimo politikos raidą ir dabartinę jos padėtį, pristato gerosios praktikos pavyzdžius, teikia rekomendacijas jaunimo politikos, situacijos vertinimo, socialinės integracijos, stebėsenos kūrimo klausimais. Plačiau susipažinti su pagrindiniais rezultatais ir daugiau informacijos galite surasti Youth Wiki internetinėje platformoje: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/youthwiki>

Raktiniai žodžiai: darbo rinka, verslumas, užimtumas, jaunimas, integracija.

(remiantis Projekto Youth Wiki rezultatais)

AR JAUNI ŽMONĖS AKTYVŪS? JAUNIMO POLITINIO DALYVAVIMO KONFIGURACIJOS LIETUVOJE

JŪRATĖ IMBRASAITĖ, socialinių mokslų daktaras,
Vytauto Didžiojo universitetas, jurate.imbrasaite@vdu.lt

Pranešimo mokslinė problema. Aktyvus piliečių dalyvavimas politiniuose veiksmuose yra svarbi demokratijos sąlyga, nusakanti piliečių santykį su valdžios institucijomis. Postmodernios pilietybės šalininkai teigia, kad mažėjantis piliečių dalyvavimas tradicinėse dalyvavimo formose (darbas politinėse partijose ir profsajungose, balsavimas rinkimuose), mažėjantis pasitikėjimas valdžios institucijomis ir visuomenėje augantis politinis cinizmas gali būti paaiškinamas dalyvavimo formų kaita iš tradicinių į postmodernias dalyvavimo formas. Tradicinėse demokratijose jauni žmonės nėra linkę dirbti politinėse partijose bei profesinėse sąjungose bei dalyvauti institucionalizuotuose politiniuose veiksmuose. Dalyvavimas politiniuose veiksmuose jauniems žmonėms yra saviraiškos forma. Postmodernus pilietis domisi politika, stebi informaciją apie politikų veiklą žiniasklaidos priemonėse, jaučiasi galintis daryti poveikį politiniam procesui, tačiau kolektyviniuose veiksmuose linkęs dalyvauti tik tuo atveju, jeigu mano, kad tai yra būtina ir neišvengiama.

Pranešimo tikslas - nustatyti kokios politinio dalyvavimo formos yra paplitusios jaunų žmonių tarpe Lietuvoje ir paaiškinti politinio dalyvavimo konfigūracijų priežastis.

Tyrimo metodologija. Pranešime analizuojami 2019 m Europos socialinės apklausos duomenys.

Tyrimo rezultatai/išvalgos. Pagal dalyvavimą politiniuose veiksmuose, jaunos žmonės Lietuvoje, galima suskirstyti į tris grupes (aktyvūs, balsuotojai ir pasyvūs). Šios grupės tarpusavyje statistiškai reikšmingai skiriasi išsilavinimu, pajamomis ir vertybėmis. Pranešime daroma išvada, kad jaunimo dalyvavimo politiniuose procesuose konfigūracijos Lietuvoje neatitinka teorinių tradicinės aktyvios ir postmodernios pilietybės charakteristikų. Aktyvaus jaunimo grupė ne tik balsuoja rinkimuose, dirba nevyriausybinės organizacijose, bet ir dalyvauja politinių partijų bei profesinių sąjungų veikloje. Statistiškai išskirtų jaunimo grupių (balsuotojų, aktyvių, pasyvių) charakteristikos yra mišrios, nes joms daro poveikį šalies ekonominės ir kultūrinės sąlygos. Tyrimo rezultatai patvirtina pliuralizacijos tezę atskleisdami, kad jauni žmonės dalyvauja ne tik postmoderniose, bet ir tradicinėse politinio dalyvavimo formose.

Raktiniai žodžiai: jaunimas, politinis dalyvavimas, tradicinis aktyvus pilietis, postmodernus pilietis

JAUNIMO SAVANORYSTĖS VYSTYMAS IR JUNGTYS: VALSTYBĖ-ORGANIZACIJA- JAUNAS ŽMOGUS

ANDRIUS STASIUKYNAS, socialinių mokslų daktaras,
Mykolo Romerio universitetas, stasiukynas@mruni.eu

AUŠRA ŠUKVIETIENĖ, socialinių mokslų daktarė,
Mykolo Romerio universitetas, ausra.sukvietiene@mruni.eu

JUSTINAS STALIŪNAS, Mykolo Romerio universitetas,
justinas.staliunas@gmail.com

Pranešimo mokslinė problema. Savanoriška veikla kuria naudą tiek savanoriui (sudaro sąlygas asmeniniam tobulėjimui, savirealizacijai), tiek savanorišką veiklą organizuojančiai organizacijai (žmogiškųjų išteklių sutelkimas tikslams siekti), tiek valstybei (formuojasi pilietinė visuomenė, kaupiamas socialinis kapitalas, prisidedama kuriant gerovės valstybę). Savanorystės plėtra yra įvardinama Lietuvos valstybės prioritetuose (Nacionaliniame pažangos plane yra išskiriami atitinkami uždaviniai ir siektini rodikliai). Nežiūrint kokybinio savanorystės šuolio per pastaruosius dešimtmečius, savanoriška veikla pozityviau vertinama jaunimo tarpe, tačiau nesulaukia visuotino pripažinimo, ir visuomenės požiūriu dažnai siejama su nemokamu bei nepatraukliu darbu. Tad keltinas probleminis klausimas – kaip savanorystė turėtų būti vystoma valstybės-organizacijos-jauno žmogaus sąveikos kontekste bei koks skirtingų viešojo valdymo dalyvių ir interesų grupių vaidmuo, įgyvendinant šiuos pokyčius.

Tyrimo metu analizuotų autorių (Lecy ir kt., 2012, Harper, 2002, Fisher, 1997, Steets, 2010 ir kt.) teigimu, analizuojant valstybės-organizacijos-piliečių (šiuo atveju jaunų žmonių) tarpusavio sąveiką galima išskirti tokias dedamąsias, kurios bendros tiek socialinio kapitalo, tiek organizacijų veiklos efektyvumo vertinimo teorijoms. Remiantis jais ir analizuojant kaip savanorystė turėtų būti vystoma Lietuvoje, reikalinga išskirti tokius aspektus kaip esamų savanorystės programų valdymas bei esamas organizacijų tinklas ir gebėjimas veikti tinkle, kas apima vadybiškumo, žmogiškųjų išteklių ugdymo, dalyvių tarpusavio pasitikėjimo, reputacijos ir kitus klausimus.

Pranešimo tikslas – ištirti jaunimo savanorystės vystymo perspektyvas valstybės-organizacijos-jauno žmogaus sąveikos kontekste.

Tyrimo metodologija. Tyrimo metu atlikta savanorystės Lietuvoje situacijos apžvalga, išnagrinėti savanorystę skatinantys veiksniai, atlikti ekspertų interviu ir fokus grupės.

Tyrimo rezultatai/ižvalgos. Tyrimo rezultatai leido išskirti kompleksinio požiūrio svarbą ir savanorystės vystymo perspektyvas viešojo valdymo kontekste. Išskirti veiksniai ir rekomendacijos susijusios su (i) jauno žmogaus įtraukimu į savanorišką veiklą; (ii) savanorišką veiklą organizuojančio organizacijos (ypatingai JNVO) veiklos tobulinimu; (iii) viešojo valdymo institucijų veikla, sudarant palankesnes sąlygas savanorystės plėtrai Lietuvoje.

Raktiniai žodžiai: savanorystė, jaunimas, viešasis valdymas, jaunimo nevyriausybinės organizacijos.

Literatūra

Fisher, W. F. (1997). Doing Good? The Politics and Antipolitics of NGO Practices. *Annual Review of Anthropology*. 26, 439-464.

Harper, R. (2002). *The measurement of Social Capital in the United Kingdom*. Prieiga per internetą: <http://www.oecd.org/unitedkingdom/2382339.pdf>

Lecy, J. D., Schmitz, H. P., Swedlund, H. (2012). Non-Governmental and Not-for-Profit Organizational Effectiveness: A Modern Synthesis. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*. 23(2), 434-457.

Steets, J. (2010). *Accountability in Public Policy Partnerships*. Palgrave Macmillan, 2-14.

SOCIALINIS VERSLAS KAIP JAUNIMO UŽIMTUMO IR VERSLUMO KRYPTIS

IRENA BLAŽEVIČĖ, Lietuvos socialinių tyrimų centras,
Irena.Pranskeviciute@dsti.lt

prof. dr. LAIMA OKUNEVIČIŪTĖ NEVERAUSKIENĖ,
Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Lietuvos socialinių tyrimų centras,
Laima.Okuneviciute@dsti.lt

Mokslinė (praktinė) problema

Socialinis verslas sulaukia vis daugiau ekonomikos mokslininkų susidomėjimo, kaip veiksminga socio-ekonominių inovacijų forma, padedanti spręsti socialines problemas ir stiprinti verslo tvaramumą. Įprasta praktika, kai socialiniai verslai kuria darbo vietas socialiai pažeidžiamoms asmenų grupėms, tačiau socialinio verslo sritis menkai yra nagrinėta jaunimo užimtumo ir verslumo kontekste. Eilė tyrimų rodo, kad pilietiškumas bei socialinė atsakomybė yra svarbios temos jaunimui. Tai kelia prielaidą, kad socialinis verslas gali būti potenciali jaunimo užimtumo ir jaunimo verslumo skatinimo sritis.

Tikslas – apžvelgti mokslinius tyrimus, kurie nagrinėja jaunimo užimtumo, švietimo ar verslumą socialinio verslo srityje. Įvertinti socialinio verslo kaip jaunimo užimtumo ir įgalinimo potencialą.

Tyrimo metodologija

Tyrimė taikyta palyginamoji mokslo šaltinių analizė, antrinių duomenų analizė, atvejų analizė ir giluminis interviu.

Tyrimo metu buvo nustatyta, kad socialiniai verslai yra patraukli jaunimui verslumo ir savirealizacijos sritis. Taip pat identifikuota kad jaunimas, kurdamas socialinį verslą siekia diegti inovacijas. Trečia, kad jaunimo socialiniam verslumui plėtoti šalyje nepakanka švietimo ir finansavimo mechanizmų.

Tyrimo rezultatai/išvalgos

Atliktas tyrimas nustatė, kad dauguma socialinių verslų, kurie siekia diegti socialines, inovacijas: nauji valdymo modeliai, naujos vertės kūrimo grandinės, naujos technologijos, nauji hibridiniai finansavimo modeliai, yra steigiami jaunų socialinių verslininkų. Taip pat buvo identifikuota, kad jaunimas (15-29 m) yra labiau nei kitos amžiaus grupės pilietiškai orientuotas, t.y. siekia sprę-

ti socialinės atskirties ir ekologines problemas. Socialinio verslo iniciatyvos diegiamos bendrojo ugdymo mokyklose sulaukia daug moksleivių ir mokytojų susidomėjimo. Išnagrinėjus aukštojo ir universitetinio ugdymo įstaigų siūlomas programas nustatyta, kad vos viena aukštoji mokykla siūlo socialinio verslo programą. Nors socialinio verslo skatinimui skirtos privačių fondų programos daugiausiai paraiškų sulaukia iš jaunimo, nacionaliniu ir ES mastu nėra siūloma programų, kurios skatintų socialinį verslumą jaunimo tarpe. Jauni socialiniai verslininkai dėl kompetencijų stokos dažniau susiduria su netinkamo verslo modelio, finansinių srautų ir žmogiškųjų išteklių rizika, kuri galėtų būti sumažinta sudarius prieigą prie konsultacijų ar švietimo.

Raktiniai žodžiai: socialinis verslas, socialinės inovacijos, verslumas, jaunimas. socialinis verslas, socialinės inovacijos, verslumas, jaunimas.

Literatūra

Al Saiqal, N. Y., Ryan, J. C., & Parcero, O. J. (2019). Entrepreneurial Intention and UAE Youth: Unique Influencers of Entrepreneurial Intentions in an Emerging Country Context. *Journal of East-West Business*, 25 (2), 144-165.

Batat, W. (2020). How can art museums develop new business opportunities? Exploring young visitors' experience. *Young-Consumers*, 21 (1), 109-131.

Casado, R., Jose, M., Bernal Jurado, E., & Mozas Moral, A. (2017). Measuring the social and economic impact of public policies on entrepreneurship in Andalusia. *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, 90, 75-102.

Chandra, Y., & Liang, S. (2017). Social enterprise as a mechanism of youth empowerment. *The Hong Kong Journal of Social Work*, 51(01n02), 115-144.

De Moraes, C. A., & Rios Leiro, A. C. (2016). Social education and youth public policy: Socio-educational experiences in Brazil and Portugal. *Revista Ibero-Americana de Estudos em Educaçao*, 11 (3), 1626-1644.

Diaz-Foncea, M., & Marcuello, C. (2016). Social economy, youth and employment. [Cuadernos de Relaciones Laborales](#), 37 (1), 37-60.

Grodek-Szostak, Z., & Siguencia, L. O. (2020). Social inclusion in a digital environment. Conference: 14th International Technology, Education and Development Conference (INTED) Location: Valencia, SPAIN Date: MAR 02-04, 2020. *14th International Technology, Education and Development Conference (INTED2020)*, 8728-8732.

Ishak, N. A., Osman, M. Z., Idrus, S. Z. S., et al. (2016). Empowering the Youth Through Online Social Enterprise Income Generation: A Study in Malaysia and USA. Conference: 8th Knowledge Management International Conference (KMICE). *Proceedings of Knowledge Management International Conference (KMICE)*, 291-296.

Karacay, G., & Alpan, L. (2019). Social policy requirements for the digitalized world of work. Conference: 15th International Strategic Management Conference (ISMC) Location: Poznan, Poland, JUN 27-29, 2019. *European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*, Volume 71, 1-8.

Krupa, T., Sabetti, J., & Lysaght, R. (2019). How work integration social enterprises impact the stigma of mental illness: Negotiating perceptions of legitimacy, value and competence. *Social Enterprise Journal*, 15 (4), 475-494.

Lewis, K. V. (2016). Identity capital: an exploration in the context of youth social entrepreneurship. *Entrepreneurship and Regional Development*, 28 (3-4), 191-205.

Manolova, T. S., Edelman, L. F., Shirokova, G., et al. (2019). Youth Entrepreneurship in Emerging Economies: Can Family Support Help Navigate Institutional Voids? *Journal of East-West Business*, 25 (4), 363-395.

Strielkowski, W., Kalyugina, S., & Mukhoryanova, O. (2019). Managing human potential and youth social entrepreneurship in peripheral regions. *Management Research and Practice*, 11 (3), 41-51.

Suzana Raja, R. K., Zulazli, H., & Zainudin, A. (2017). Social innovation and its influence on Youth Start-ups: The marginalised communities in Malaysia. *Pertanika Journal of Social Science and Humanities*, 25 (SI), 89-98.

Tingey, L., Larzelere, F., Goklish, N., et al. (2020). Entrepreneurial, Economic, and Social Well-Being Outcomes from an RCT of a Youth Entrepreneurship Education Intervention among Native American Adolescents. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17 (7), Article Number: 2383.

JAUNŪJŲ ŪKININKŲ GALIMYBĖS: INOVATYVIŲ BIOVERSLŲ VYSTYMAS

JUDITA ASTROVIENĖ, Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademija

JOLITA GREBLIKAITĖ, mokslų daktarė, Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademija

Pranešimo mokslinė problema – kodėl jaunieji ūkininkai turėtų vystyti bioverslus? Kokios yra jaunųjų ūkininkų galimybės vystant inovatyvius bioverslus? Su kokiais sunkumais susiduria jaunieji ūkininkai vystydami bioverslus?

Pranešimo tikslas – išanalizuoti, su kokiais sunkumais susiduria jaunieji ūkininkai vystydami bioverslus ir kokios yra galimybės bioverslų vystymui.

Tyrimo metodologija – Teorinė analizė remiama išsamiau mokslo darbuose atliktų studijų tyrimu: teoriniu lygmeniu analizuojama jaunųjų ūkininkų inovatyvios galimybės bioverslams bei sunkumai juos vystant ir parenkami galimi sprendimo būdai.

Tyrimo rezultatai/išvalgos – Tyrimas atskleidė, kad biotechnologijomis grindžiami verslai pastaraisiais metais tampa vis perspektyvesni, kadangi pagrindiniams ekonomikos sektoriams, ypač žemės ūkiui gali padėti išspęsti ribotų iškastinių išteklių, aplinkosaugos ir kitas problemas tačiau pastaraisiais dešimtmečiais jaunų ūkininkų skaičius mažėja JAV ir Europos šalyse (May ir kiti, 2019), taigi ateityje gali pritrūkti ūkininkų, kurie aprūpintų reikiama produkcija. Ištirta, kad didžiausi sunkumai jauniems ūkininkams vystyti bioverslus yra: didelė konsultavimo paslaugų paklausa rengiant verslo planus (Balezentis ir kt., 2020); mažas jaunųjų ūkininkų verslo administravimo, verslumo ir rinkodaros įgūdžių lygis (Kan ir kt., 2018), nevienodas jaunųjų ūkininkų supratimas apie inovacijas ir gebėjimas inovacijas pritaikyti versle (McKillop ir kt., 2017); patirties, žinių stoka ir nepakankamas jaunojo ūkininko savarankiškumo laipsnis (Perez, ir kt., 2020); nepakankamas finansavimas veiklos pradžiai ir plėtrai (Šimpachová Pechrová ir kt., 2018).

Analizė parodė, kad šias problemas būtų galima išspręsti įgyvendinant paramos mechanizmus, skirtus jaunųjų ūkininkų skatinimui per technologinių bei gamybinių galimybių skatinimą (Sampeiro-Hernández ir Vera-Cruz, 2016) arba skirtas žinių gilimui inovacijų srityje (McKillop ir kt., 2017), bei suteikti palankesnes galimybes jaunųjų ūkininkų verslo pradžiai (Pechrová ir kt., 2018).

Raktiniai žodžiai (3-5): bioverslai, bioverslų vystymas, jaunųjų ūkininkų bioverslai.

Literatūra

Balezentis, T., Ribasauskienė, E., Morkunas, M., Volkov, A., Streimikienė, D., Toma, P. (2020). Young farmers' support under the Common Agricultural Policy and sustainability of rural regions: Evidence from Lithuania. *Land Use Policy*. Numeris 94, 104542.

Šimpachová Pechrová, M., Šimpach, O., Medonos, T., Spěšná, D., Delín, M. (2018). What Are the Motivation and Barriers of Young Farmers to Enter the Sector? *Agris on-line Papers in Economics and Informatics*. Numeris 4.

May, D., Arancibia, S., Behrendt, K., Adams, J. (2019). Preventing young farmers from leaving the farm: Investigating the effectiveness of the young farmer payment using a behavioural approach. *Land Use Policy*. Numeris 82, p. 317-327.

Kan, A., Kan, M., Dogan, H., G., Tosun, F., Ucum, I., Solmaz, C. (2018). Evaluation of young farmers project support program in terms of agri-entrepreneurship in Turkey. *Agri. Sci.*, Vol. 55(4), 1021-1031.

McKillop, J., Heanue, K., Kinsella, J. (2017). Are all young farmers the same? An exploratory analysis of on-farm innovation on dairy and drystock farms in the Republic of Ireland. *The Journal of Agricultural Education and Extension*. Vol. 24 (2).

Perez, R., D, G., Sendra, M., J., M., Lopez-i-Gelats, F. (2020). Strategies and drivers determining the incorporation of young farmers into the livestock sector. *Journal of Rural Studies*. Volume 78, p. 131-148.

Sampedro-Hernández, J., L., Vera-Cruz, A., O. (2016). Learning and entrepreneurship in the agricultural sector: building social entrepreneurial capabilities in young farmers. *International Journal of Work Innovation*. Vol. 2(1).

ORGANIZACIJŲ VYSTYMAS IR ORGANIZACINIS MOKYMASIS LIETUVOS JAUNIMO ORGANIZACIJŲ KONTEKSTE

RASA PAURYTĖ, Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra,
rasapauryte@gmail.com

Pranešimo praktinė problema. Jaunimo srities programos ir projektai paprastai būna trumpesni, vyksta didelė savanorių ir darbuotojų kaita, o jaunatviškas pasipriešinimas taisyklėms ir procedūroms taip pat yra gana dažnas. Šis derinys jaunimo sektoriaus organizacijoms, tinklams ir institucijoms (toliau - organizacijoms) kelia unikalių iššūkių susijusių su organizacijų vystymu ir organizaciniu mokymusi. Šio tyrimo tikslas - atskleisti Lietuvos jaunimo organizacijų šiuo metu naudojamų organizacijų vystymo ir organizacinio mokymosi strategijų ir praktikų įvairovę.

Pranešimo tikslas. Pranešimo metu pristatysime 9-ių Lietuvos jaunimo sektoriaus organizacijų taikomas strategijas, praktikas bei patiriamus iššūkius organizacijų vystyme ir organizaciniame mokymesi.

Tyrimo metodologija – tyrimas atliktas RAY tinklo (<https://www.researchyouth.net>) RAY LEARN projekto rėmuose, kur Lietuva yra viena iš 14 šalių partnerių. Tyrimui parinkta kokybinė tyrimo metodologija. Vadovaujantis RAY tinklo metodologinėmis gairėmis buvo atlikti giluminiai pusiau struktūruoti interviu su jaunimo organizacijų atstovais. Siekiant kuo geriau atspindėti jaunimo sektoriaus įvairovę, buvo parinktos 9 skirtingo tipo ir dydžio organizacijos. Gauti duomenys buvo analizuoti remiantis kokybinės turinio analizės principais.

Tyrimo rezultatai / įžvalgos. Tyrinėtose jaunimo organizacijose dažniausiai yra derinamos kelios viena kitą papildančios organizacijų vystymo bei mokymosi strategijos ir praktikos. Pagal temas ir tikslą strategijos ir praktikos buvo suskirstytos į kelias grupes: tikslų ir krypties aiškumas, organizacijos ir darbuotojų pasiekimų vertinimas ir monitoringas, žinių ir patirties dalinimasis, partnerystės tinklų kūrimas, darbuotojų sąmoningumo ugdyimas, organizacijos kultūros, palankios tobulėjimui, kūrimas. Tyrimo metu atsiskleidė, kad be sąmoningai taikomų strategijų ir praktikų, yra netiesiogiai organizacijų vystymą ir mokymąsi įtakojantys veiksniai, pvz., vadovo nuostatos ir elgesys, organizacijos kultūra.

Raktiniai žodžiai: organizacijų vystymas, organizacinis mokymasis, jaunimo organizacijos, organizacinės augimo praktikos.

BALTIJOS ŠALIŲ JAUNIMO POLITIKOS IR SOCIALINIŲ PROBLEMŲ DISKURSAS EUROPOS SOLIDARUMO KONTEKSTE

ELVYRA ACIENĖ, socialinių mokslų daktarė, Klaipėdos universitetas

ALONA RAUCKIENĖ-MICHAELSSON, socialinių mokslų daktarė, Klaipėdos universitetas

Pranešimo mokslinė problema – Baltijos šalių jaunimo socialinių problemų ir jaunimo politikos raiška bei integralios jaunimo politikos įgyvendinimo realybė Europos solidarumo kontekste.

Pranešimo tikslas – atskleisti Baltijos šalių jaunimo socialines problemas jaunimo politikos įgyvendinimo aspektu, įvertinant tokius probleminius segmentus, kaip skurdas ir socialinė atskirtis, švietimas, nedarbas, emigracija (migracija), požiūris į šeimą, sveikata. Pranešimas parengtas remiantis tarptautinio Erasmus strateginių partnerysčių auštojo mokslo institucijoms projekto (Erasmus+KA203 Nr. 2019-1-PL01-KA203-065091), kuriame dalyvauja Baltijos šalių (Latvijos, Lietuvos, Lenkijos, Švedijos) universitetai, rezultatų analize.

Tyrimo metodologija: mokslinės literatūros, nacionalinių ir ES jaunimo politikos dokumentų analizė, socialinio konstravimo teorija.

Tyrimo įžvalgos (diskusija): Jaunimo problemų sprendimo strategijos susiję su jaunimo politikos realizavimu tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu mastu Europos solidarumo kontekste. Išanalizavus projekto partnerių (Baltijos regiono) jaunimo politikos teorines ir praktines prieigas ir įvertinus pagrindines socialines problemas (skurdą ir socialinę atskirtį, švietimą, nedarbą, emigraciją, požiūrį į šeimą, sveikatą), galima teigti, kad nacionaliniai ir Europos Sąjungos jaunimo politikos teisiniai dokumentai atskleidžia galimybes modeliuoti jaunimo politikos įgyvendinimo strategijas, kurios vadybiname lygmenyje galėtų efektyviau spręsti jaunimo socialines problemas ir turėtų tiesioginę įtaką ateities valstybės funkcionavimui. Teoriniame lygmenyje jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo analizavimas socialinio konstravimo kontekste leidžia sutelkti dėmesį į procesus, socialines sąveikas ir jų realų įprasminimą. Jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo dinamika ES solidarumo kontekste susijusi su naujaisiais valdymo būdais: atvirojo koordinavimo valdymo metodo taikymas ES jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo srityse; ES struktūrinių fondų ir kitų ES programų parama jaunimo politikos plėtrai; nevyriausybinių organizacijų aktyvumas ir dalyvavimas formuojant bei įgyvendinant jaunimo politiką. Jaunimo politikos ir socialinių proble-

mų analizė leidžia įvertinti šios sąveikos (problema-politika) stiprybes, silpnybes bei galimybes, tai bus minėto projekto praktinio darbo su jaunimu tolesniuose etapuose metodikos rengimo prieiga, pagrindžianti integralios jaunimo politikos svarbą.

Raktiniai žodžiai: jaunimo politika, jaunimo socialinės problemos, jaunimo solidarumas, Europos Sąjunga.

PIETŲ BALTIJOS REGIONO JAUNIMO (16-19 M.) SITUACIJA IR ATEITIES LŪKESČIAI

GIEDRĖ STRAKŠIENĖ, socialinių mokslų daktarė, Klaipėdos universitetas,
giedre.straksiene@ku.lt

Pranešimo tikslas - atskleisti Pietų Baltijos (toliau tekste – PB) regiono jaunimo (16-19 m. amžiaus) situaciją ir ateities lūkesčius.

Tyrimo metodologija – Pranešimas rengtas remiantis vykdyto projekto “Capacity Building for Strategic Youth Policy and Transnational Cooperation (CaSyPoT) / Strateginės jaunimo politikos ir tarptautinio bendradarbiavimo stiprinimas” (STHB.05.01.00-SE-0024/15, INTERREG PB programa) tyrimo rezultatais. Pirmoje pranešimo dalyje aptariama jaunimo situacijos problematika PB regiono kontekste, glaustai pristatomos naujausios tyrimų kryptys, gilinantis į socialinius procesus bei pastarųjų dinamiką.

Projekto šalių partnerių bendradarbiavimas atliekant tyrimą padėjo pamatyti platesnį jaunimo problemų lauką, pasvarstyti apie jų priežastis, stebėti jaunimo situacijos kaitos tendencijas ir numatyti prognozes ateičiai. Antroje dalyje pristatomi PB regiono jaunimo (16-19 m.) empirinio tyrimo duomenų, surinktų 2017-2018 m., bendroji ir lyginamoji analizės.

Tyrimo instrumentą (LUPP) 2001 m. sukūrė Švedijos jaunimo ir pilietinės visuomenės agentūra, konsultuodamasi su mokslininkais ir savivaldos atstovais (panašaus pobūdžio tyrimai Švedijoje kas 2 ar 3 metai). Klausimynas adaptuotas, atsižvelgiant į šalių socialinius ir kultūrinius ypatumus. Anketinė apklausa vykdyta internetu, kurios metu apklausti 1593 respondentai iš 6 -ių PB regiono miestų: Emmabodos, Słupsko, Bartoszyce, Svetlogorsko, Gusevo ir Klaipėdos. Klausimyną sudarė klausimų blokai, susiję su jaunimo socialine gerove ir saugumu, mokymosi aplinka, laisvalaikiu, sveikata, gebėjimu ir noru įsitraukti į politines veiklas bei ateities planais.

Tyrimo rezultatai / išvalgos: Didesnė dalis jaunuolių teigė, kad džiaugiasi atmosfera mokykloje, tačiau nuo 11% iki 40 % respondentų su tuo nesutiko. Nemaža dalis jaunuolių pripažino, kad susiduria su tokiomis problemomis kaip patyčios, kurios vyksta mokykloje ir/ar internete. Reikšmingas procentas jaunuolių visose savivaldybėse nurodė, kad siūlomos laisvalaikio veiklos neatitinka jų interesų. Nemaža dalis jaunuolių turi savo siekius, daug laiko praleidžia mokydami, domisi vietinėmis problemomis bei įvykiais pasaulyje. Visose savivaldybėse pagrindinis jaunimo prioritetas - tęsti studijas. Nerimą kelia tai, kad dauguma respondentų (nuo 65%-90%) visose savivaldybėse planuoja išvykti iš gimtojo miesto. Studijos užsienyje, gerai apmokamos darbo vietos – pasirodė esą vienos iš svariausių priežasčių, kurios daro įtaką jaunuolių apsisprendimui išvykti iš savo savivaldybės.

Raktiniai žodžiai: Pietų Baltijos regionas, jaunimas, miestas, savivaldybė.

STUDIJOS IR KARJERA: JAUNIMO STUDIJŲ PASIRINKIMĄ LEMIANTYS VEIKSNIAI

ODETA MERFELDAITĖ, socialinių mokslų daktarė,
Mykolo Romerio universitetas, o.merfeldaite@mruni.eu

VALDONĖ INDRAŠIENĖ, socialinių mokslų daktarė,
Mykolo Romerio universitetas, v.indrasiene@mruni.eu

ASTA RAILIENĖ, socialinių mokslų daktarė,
Mykolo Romerio universitetas, asta.railiene@mruni.eu

IRENA ŽEMAITAITYTĖ, socialinių mokslų daktarė,
Mykolo Romerio universitetas, irene@mruni.eu

VIOLETA JEGELEVIČIENĖ, socialinių mokslų daktarė,
Mykolo Romerio universitetas, violeta.suboc@mruni.eu

Pranešimo mokslinė problema – Vienas svarbiausių Lietuvos švietimo siekių – padėti asmeniui ir visuomenei atsakyti į esminius dabarties iššūkius ir kuo plačiau pasinaudoti atsiveriančiomis galimybėmis. Aukštasis mokslas, ypač universitetinės studijos, grindžiamos siekiu kuo efektyviau tyrimų rezultatus įdiegti į studijų procesą, o per jį – į visuomenės gyvenimą siekiant socialinės gerovės ir žmonių gyvenimo kokybės. Mokslininkų (Wach ir kiti, 2016) nuomone, vienas iš aktualių klausimų, kuriuos turi nuolat spręsti universitetai – kaip ugdyti jaunos žmones būti sėkmingais studentais ir tapti sėkmingais darbuotojais. Tyrimai atskleidžia (Haman, Donald, Birt, 2010; Dukhan, Cameron, Brenner, 2011), kad studijų kokybės tobulinimo procese itin aktualus tampa studentų lūkesčių ir jų studijų pasirinkimų analizės klausimas.

Pranešimo tikslas – atskleisti jaunų žmonių studijų pasirinkimą lemiančius veiksnius.

Tyrimo metodologija – Siekiant ištirti studentų studijų aukštojoje mokykloje pasirinkimo veiksnius pasirinktas kiekybinis tyrimas: atlikta reprezentatyvi anketinė apklausa. Tyrimo populiaciją sudarė baigiamųjų kursų Lietuvos aukštųjų mokyklų studentai. Iš viso buvo apklausti (n=459) baigiamųjų kursų aukštųjų mokyklų (universitetų ir kolegijų) studentai. Anketinė apklausa vyko 2018 m. rugsėjo spalio mėnesiais. Anketavimas vykdytas raštu. Visi dalyviai tyrime dalyvavo laisvanoriškai. Surinkti duomenys apdoroti naudojant IBM SPSS Statistics 22 programą. Duomenų analizė atlikta

taikant aprašomosios statistikos priemones tikrinami ryšiai tarp kintamųjų, parametrinės ir neparametrinės hipotezės (priklausomai nuo analizuojamų kintamųjų matavimo lygmenis, pritaikyti χ^2 , Mann-Whitney kriterijai; skaičiuojamas Spirmeno (angl. Spearman) ranginės (r_s) koreliacijos. Statistinio reikšmingumo įvertinimui taikytas $p < 0,05$ lygmuo (Vaitkevičius ir Saudargienė, 2006).

Tyrimo rezultatai / išvalgos – Atliktas tyrimas atskleidė, jog svarbiausi studijų programos pasirinkimo veiksniai (studijų programos poreikis darbo rinkoje, išsikelti karjeros tikslai, aiškios profesinės karjeros galimybės ir programos sąsajos su asmeniniais poreikiais) rodo studijuojančiųjų gebėjimą planuoti ir priimti karjeros sprendimus. Renkantis studijų programą ne mažiau svarbūs veiksniai (pasirinkti brandos egzaminai ir jų rezultatai, profesijos prestižas ir laisvalaikio pomėgiai) orientuoti į asmens pasiekimų vertinimą ir turimas nuostatas profesijos atžvilgiu. Tyrimu nustatyti profesijos pasirinkimo veiksniai išryškino, kad apklausos dalyviai pasižymi profesiniu kryptingumu. Mažiausiai įtakos studijų programos pasirinkimui turėjo: noras studijuoti tą patį, ką ir draugas, atsiktinumas ir noras tiesiog studijuoti ir įgyti aukštojo mokslo diplomą, o pati studijų programa nėra tokia svarbi. Studijų pasirinkimą mažai lėmė galimybės studijuoti gimtajame mieste arba išvykti iš gimtojo miesto bei gauta valstybės finansuojama vieta.

Raktiniai žodžiai: Jaunimas, studijų pasirinkimo veiksniai.

Literatūra

Haman, J., Donald, J. Birt, J. (2010). Expectations and Perceptions of Overseas Students in a Post-graduate Corporate Accounting Subject: A Research Note. *Accounting Education*, 19, 6.

Dukhan, Sh. Cameron, A., Brenner, E.A (2011). The Influence of Differences in Social and Cultural Capital on Students' Expectations of Achievement, on their Performance, and on their Learning Practices in the First Year at University.

Vaitkevičius, R. ir Saudargienė, A. (2006). *Statistika su SPSS psichologiniuose tyrimuose*. Kaunas: VDU leidykla.

Wach, F.S., Karbach, J., Ruffing, St., Brünken, R. and Spinath, F. M.. University Students' Satisfaction with their Academic Studies: Personality and Motivation Matter. *Front. Psychol.*, 16 February, <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00055>

JAUNŲ ASMENŲ IMIGRACIJOS Į LIETUVĄ TENDENCIJOS: COVID-19 IŠŠŪKIAI EDUKACINIAIS TIKSLAIS Į LIETUVĄ ATVYKUSIŲ ASMENŲ INTEGRACIJAI

INDRĖ KIRELIENĖ, Sociologijos doktorantė, Lietuvos Socialinių tyrimų centras,
indre.kireliene@lstc.lt

Migracijos tendencijų analizė, kryptinių srautų pasiskirstymas bei migracijos politikos kismas sudaro prielaidas moksliniams migracijos, kaip reiškinių, tyrimams. Pastaraisiais metais Lietuvos migracinė statistika pasižymi išskirtinai gausia imigracine „banga“. Norma buvo tapęs Lietuvos, kaip emigracija pasižymintios šalies apibūdinimas, tačiau pastarieji metai tapo išskirtiniais, pasaulinės COVID-19 pandemijos akistatoje, kuomet viso pasaulio migracija tapo ribojama.

Pranešimo mokslinė problema išryškėja keliant klausimus: kaip COVID-19 pandemija koregavo imigracinius srautus į Lietuvą? Su kokiais iššūkiais susidūrė edukaciniais tikslais į Lietuvą imigravę jauni asmenys pandeminiu – karantino laikotarpiu Lietuvoje? *Tyrime* išryškėjantis *objektas* – edukaciniais tikslais atvykusių jaunų imigrantų integracijos problematika Lietuvoje.

Pranešimo tikslas – apžvelgti edukaciniais tikslais į Lietuvą atvykusių jaunų asmenų integraciją skatinančius/ ribojančius veiksnius, karantino laikotarpiu Lietuvoje.

Tyrimo metodologijai pasitelkta pusiau struktūruota apklausa žodžiu, apklausiant ne Europos Sąjungos piliečius, studijuojančius, arba ką tik baigusius studijas Lietuvoje. Taip pat naudota antrinių statistinių duomenų ir literatūros analizė atliepanti temą moksliniame diskurse.

Tyrimo rezultatai atskleidė migracijos kaip reiškinių nuolatinį kismą, o imigracijos teorinio bei praktinio ištirtumo Lietuvoje lygį galima išskirti kaip ypatingai žemą. Jei iki pasaulinės COVID-19 pandemijos, imigraciniai statistiniai rodmenys buvo linkę didėti, tai apribojus mobilumą Lietuvoje, imigraciją į Lietuvą ženkliai sumažėjo. Dar iki pandemijos į Lietuvą edukaciniais tikslais imigravę asmenys, susidūrė su iki tol nepatirtais sunkumais: fiziniu atotoliu nuo šeimos, draugų bei kolegų; finansiniais sunkumais; sunkumais mokantis aukštojo mokslo institucijose; gydymo įstaigų neveiklumu; socialinio gyvenimo ribojimu ir to pasekoje kilusia socialinės adaptacijos stagnacija.

Raktiniai žodžiai: jaunų asmenų imigracija, imigrantų integracija, covid-19 pandemija.

YOUNG PEOPLE WITH DISABILITIES: HOW IMPORTANT ARE THE EDUCATIONAL LEVEL AND OCCUPATION TO QUALITY OF THEIR LIVES?

LAURA ALČIAUSKAITĖ, PhD student in Psychology, Vytautas Magnus University
laura.alciauskaite@vdu.lt

Introduction: When talking about education and employment opportunities for youth, it is necessary not to forget people with disabilities. Previous studies have revealed that both education and occupation are extremely important for youth with disabilities (Tuan et al., 2020; Kendall, 2016). Unfortunately, there is a lack of research analyzing how these factors are related to quality of life to young people with mobility disabilities.

This **study aimed to** investigate the impact of educational level and occupation on various quality of life outcomes (physical health, social relations and environment), as perceived by youth with mobility disabilities.

Methods: Study sample consisted 114 young people with mobility disabilities (41 men and 73 women), aged between 18 and 30. Three domains of quality of life, including physical health, social relationships and environment, were measured using WHO-QOL-BREF.

Results: Young people with higher educational level reported having more energy for everyday life, being more satisfied with their ability to perform daily activities, capacity for work and as needing less medical treatment to function in daily life compared to youth with lower educational level. Youth with higher education were more satisfied with their personal relations, with conditions of their living place, feeling more safe and reported as having enough money, their physical environment being healthier and the information being more available in day-to-day life than youth with lower educational level. Also, respondents who were studying or employed expressed more satisfaction with all mentioned aspects of quality of life, including feeling less pain and being more satisfied with their sex life and the support from their friends than compared to unemployed respondents.

Conclusions and implications: Both education and occupation are very important to person's quality of life – they were related to measures of perceived physical health, social relations and environment. Ensuring the equal right and accessibility for education does not only increase the

chances for disabled people to get employed, but also significantly improves their quality of life. It strongly supports the idea of inclusive education and implementation of occupational rehabilitation for youth with mobility impairments.

Keywords: education, occupation, disability, youth, quality of life

References

Tuan, L.T., Rowley, C., Khai, D. C., Qian, D., Masli, E., & Le, H. Q. (2020). Fostering Well-Being among Public Employees With Disabilities: The Roles of Disability-Inclusive Human Resource Practices, Job Resources, and Public Service Motivation. *Review of Public Personnel Administration*. doi: [10.1177/0734371X19897753](https://doi.org/10.1177/0734371X19897753)

Kendall, L. (2016). Higher education and disability: Exploring student experiences. *Cogent Education*, 3(1). doi: [10.1080/2331186X.2016.1256142](https://doi.org/10.1080/2331186X.2016.1256142)

BIOMEDICINOS STUDENTAI IR PSICHIKOS SVEIKATA

LIVIJA SADAUSKAITĖ, AUKSĖ RAMAŠKEVIČIŪTĖ, Lietuvos Medicinos Studentų Asociacija (LiMSA), npo@limsa.lt

Pranešimo mokslinė problema – Ar biomedicinos srities studijos yra greitas kelias į prastą psichinę savijautą?

Pranešimo tikslas – Įvertinti Lietuvos medicinos krypties studentų psichinės savijautos rodiklius.

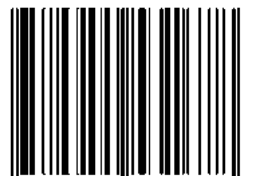
Tyrimo metodologija – Anoniminė anketinė (elektroninė) apklausa vykdyta 2019 lapkričio 6–11 d.. Tyrimo imtis – 1416 studentų. Apklausti VU Medicinos fakulteto ir LSMU 1 - 6 kurso studentai. Statistinė duomenų analizė atlikta R Commander (R 3.5.1) ir Microsoft Excel programomis.

Tyrimo rezultatai – Studentai, kurie patiria spaudimą iš grupės dėl mokymosi – darbo dienomis vidutiniškai skiria daugiau laiko mokslui (vid. = 8 – 12 h), nei tie, kurie nepatiria (vid. = 5 - 8 h). Pastebėtas ryšys tarp bendruomeniškumo ir konkurencijos jautimo grupėje. Studentai teigiantys, kad jų grupė nėra bendruomenė / komanda, konkurenciją grupėje vertina kaip „vidutiniška – labai didelė“, o manantys, kad grupė yra bendruomenė/komanda, konkurenciją grupėje vertina kaip „nėra – vidutiniška“. Akademinės atmosferos vertinimas labiausiai priklauso nuo dėstytojų bendravimo – studentai, atsakę, jog dėstytojai bendrauja neprofesionaliai ar patiria iš dėstytojų patyčias, blogiau įvertino atmosferą universitete nei tie, kurie to nepatiria. Du trečdaliai studentų atsakė, patiriantys spaudimą iš dėstytojų, kaip studentų grupė, ir beveik pusė studentų (41,88 %) patiria spaudimą asmeniškai dėl akademinų pasiekimų. Tai daro neigiamą įtaką studentų psichikos sveikatai bei tobulėjimui, nes beveik 38 % apklaustųjų teigia visada arba dažnai jaučiantys nerimą ar baimę prieš einant į paskaitas, o grįžę namo dauguma jaučiasi susierzinę, pikti, pavargę, išsigandę ir tik retas paminėjo, kad būna laimingas ar susidomėjęs. Labiausiai neramina ir verčia susirūpinti biomedicinos studentų psichikos sveikata – kas trečias per studijų laikotarpį yra galvojęs apie savižudybę. Didžioji dalis apklaustų biomedicinos studentų teigė jaučiantys šeimos palaikymą, tačiau trečdalis (31,50 %) nurodė, jog nuogaustauja prarasiantys palaikymą, jei neišpildys artimųjų lūkesčių. Tai rodo, kad studentai jaučia nuolatinę įtampą pateisinti artimųjų lūkesčius, o tai lemia ilgas mokymosi valandas, laisvalaikio trūkumą ir, tikėtina, veda link perdegimo sindromo pasireišimo.

Raktiniai žodžiai: Biomedicinos studijos, psichikos sveikata.

ISBN 978-9955-531-67-8

9 789955 531678